

ÉS FÖLMAÉRNESÉGI KÖZPONTI INTÉZET
1893 könyvtára 652
AQUILA.

MAGYAR MADARNAK
INTÉZETI KÖNYVTÁRA
Kötet: 1683
Könyv: szám

A MAGYAR ORNITHOLOGIAI KÖZPONT FOLYÓIRATA.

PERIODICAL OF ORNITHOLOGY. * JOURNAL POUR ORNITHOLOGIE.
ZEITSCHRIFT FÜR ORNITHOLOGIE.

SZERK.

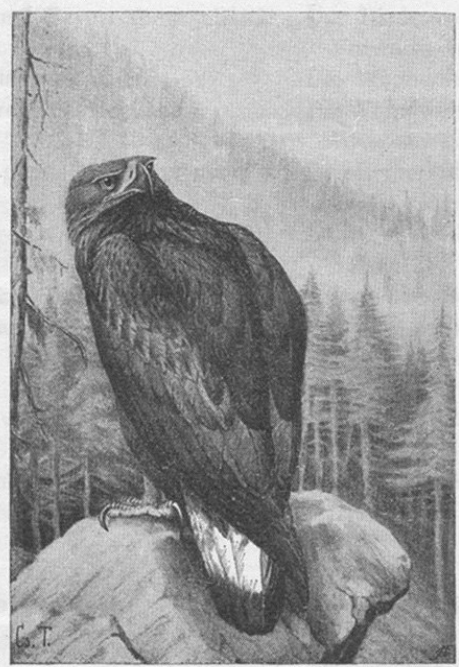
HERMAN OTTÓ.

REDACT.

OTTO HERMAN.

XV. ÉVFOLYAM.

1908.

XV. JAHRGANG.

1908.

CUM TABULIS XI ET ICONIBUS 13.

M. KIR. ORSZ.
METEOROLOGIAI FÖLMAÉRNESÉGI
1909 JAN. 18.
INTÉZET KÖNYVTÁRA
BUDAPEST

BUDAPEST.

A MAGYAR ORNITHOLOGIAI KÖZPONT KIADVÁNYA.

1908.

Jelentés az 1908. évi madárjelölésekről.

Irta SCHENK JAKAB.

Habár teljesen pozitív alapra támaszkodik a M. O. K. kutatási módszere a madárvonulás kérdésében, s az ennek alkalmazásával elért eredmények igazolták azt, hogy a madárvonulás bizonyos kérdéseit csakis ezzel a módszerrel lehet tisztázni, mégis kétségtelen dolog, hogy nem meríti ki teljesen a kérdést, s ezért az eddigi eredmények értékesítése és kiegészítése érdekében is föltétlenül szükségesnek mutatkozott a külföldön már bevált jelölési kísérletek megkezdése. Míg a M. O. K. módszere különösen a megtelepedési folyamatok tisztázására alkalmas, addig a jelölési kísérletek főleg az átvonulási területek és téli szállások megismerését célozzák. A két módszer szemelláthatóan kiegészíti egymást, s a kettőnek együttes alkalmazása, úgy a mint az a M. O. K.-nál történik, kétségtelenül alkalmas arra, hogy a kérdést hatalmas lépéssel közelebb vigye az oly régóta sürgetett, de eddigelé hiába várt megoldás felé.

A kísérletek fontossága annyira szembezőkő, hogy fölöslegesnek tartom annak részletesebb kifejtését, s csak a madárvédelemhez való viszonyukat akarom röviden megvilágítani. Dr. THIENEMANN J a legnagyobb körültekintéssel igyekezett azon, hogy ezt a kérdést tisztázza, mert kísérleteit ebből a szempontból több oldalról élesen megtámadták. Így pl. hosszabb ideig fogságban tartott ilyen megjelölt madarakat, s azt tapasztalta, hogy a lábra erősített könnyű alumíniumgyűrű legkevésbé se akadályozta a madarat rendes életmódjában. A hány gyűrűvel ellátott madárlábat visszakapott, mind gondosan megvizsgálta, s itt is azt tapasztalta, hogy a gyűrű viselése semmiféle kóros elváltozásokat se okozott azokon.

A madárvédő aggodalma azonban főleg arra vonatkozik, hogy a madárjelölések sok céltalan madárpusztítást idéznek elő, minthogy a jelölési kísérletek révén csak úgy lehet

Bericht über die Vogelmarkierungen im Jahre 1908.

VON JAKOB SCHENK.

Obwohl die Forschungsmethode der U. O. C. in der Frage des Vogelzuges auf vollkommen positiver Grundlage beruht, und die mit Anwendung dieser Methode erzielten Resultate dafür sprechen, dass gewisse Fragen des Vogelzuges nur mit Anwendung dieser Methode gelöst werden können, so ist es doch unzweifelhaft, dass dieselbe die Frage nicht vollkommen erschöpft, weshalb es im Interesse der Verwertung und Ergänzung der bisherigen Resultate unbedingt notwendig erschien mit den im Auslande schon bewährten Vogelmarkierungen zu beginnen. Während die Methode der U. O. C. besonders zur Klärung der Besiedelungsverhältnisse geeignet ist, bezwecken die Markierungen hauptsächlich das Bestimmen der Durchzugsgebiete und Winterquartiere. Die beiden Methoden ergänzen sich augenscheinlich, und ist die gemeinsame Anwendung dieser beiden, so wie es jetzt in der U. O. C. geschieht, jedenfalls geeignet dazu, die Frage ihrer schon so lange gesuchten und bisher umsonst erhofften Lösung um einen wesentlichen Schritt näher zu bringen.

Die Wichtigkeit dieser Versuche ist derart einleuchtend, dass eine eingehendere Darstellung derselben als überflüssig erscheint, und möchte ich deshalb nur deren Verhältnis zum Vogelschutze kurz berühren. Dr. J. THIENEMANN versuchte diese Frage mit der grössten Umsicht zu klären, indem seine Versuche von diesem Standpunkte aus von mehreren Seiten heftig angegriffen wurden. So hielt er z. B. solche markierte Vögel längere Zeit in Gefangenschaft, wobei er die Erfahrung machte, dass der am Fusse befestigte leichte Aluminium-Ring den Vogel in seiner normalen Lebensweise auch nicht im mindesten beeinträchtigt. Ausserdem untersuchte er immer die zurückerhaltenen beringten Füße und machte auch hier die Erfahrung, dass das Tragen des Ringes durchaus keine krankhaften Veränderungen an denselben hervorrief.

Die hauptsächlichste Sorge der Vogelschützer ist jedoch die, dass infolge der Vogelmarkierungen eine Menge zweckloser Vogelvernichtungen entstehen kann, indem

számottevő eredményeket elérni, ha minél több megjelölt madár kerül kézre.

Erre vonatkozólag hivatkozom arra a tényre, hogy a megjelölt madarak mennyisége elenyészően csekély a meg nem jelöltékéhez képest, s ezért a jelölések legfanatikusabb híve se gondol arra, hogy rendszeres madárpusztítás révén tényleges eredményeket lehessen elérni. Sem THIENEMANN, sem MORTENSEN, sem a M. O. K. nem adott ki ilyenirányú fölhívást, mert jól tudjuk, hogy erre nézve tisztán a véletlenre vagyunk utalva. De még a pusztításra való egyenes fölhívásnak se volna értelme és eredménye, mert lőtávolságból a legtöbb esetben láthatatlan a gyűrű s így senkinek se lehet megbízást adni arra, hogy löjjön gyűrűs madarakat; csak arra vonatkozik a fölhívás, hogy a *véletlenül* elejtett gyűrűs madarokról adjon hírt az illető. A tény mindenesetre az, hogy azok, a kik megjelölt madarakat elejtettek, a legtöbb esetben nem is tudtak a jelölési kísérletekről, tehát nem is működhetek ezek érdekében. Erre vonatkozólag csak azokra a mulatságos közleményekre akarok rámutatni, a melyeket egyes francia lapok tálatlak föl megjelölt danksírályok elejtése alkalmából. (L. THIENEMANN: VII. Jahresbericht d. Vogelwarte Rossitten.) Ilyen körülmények között a madárvédelem nevében a madárjelölési kísérletek ellen irányított támadás csak tévedésnek minősíthető. Másrészt azt is tekintetbe kell venni, hogy ha bármely nagyobb múzeum madárgyűjteménye évenként csak annyi példánnyal gyarapodna, mint a hány megjelölt madár kerül kézre, akkor arra a múzeumra kimondanák azt, hogy hanyatlik, vagyis, ha a szisztematikusoknál érdem a madaraknak a tudomány érdekében való fölládozása, akkor a biologusnak nem lehet bűnül fölróni azt a minimális madármennyiséget, a mely a tudomány czéljára inkább a véletlen és az általános madárpusztítás mint a jelölések következtében pusztul el.

durch diese Markierungsversuche nur dann wesentliche Resultate erzielt werden können, wenn je mehr gezeichnete Vögel erbeutet werden. Diesbezüglich berufe ich mich auf die Tatsache, dass die Menge der gezeichneten Vögel den nicht gezeichneten gegenüber verschwindend gering ist, weshalb selbst der fanatischste Anhänger der Markierungsversuche nicht auf den Gedanken kommen kann, dass durch systematisches Vogelmorden irgendwelche tatsächliche Resultate zu erzielen wären. Weder THIENEMANN, noch MORTENSEN, noch die U. O. C. gab einen diesbezüglichen Aufruf heraus, da es allen wohl bewusst ist, dass man diesbezüglich ganz auf den Zufall angewiesen ist. Es hätte jedoch auch selbst der direkte Aufruf zum Vogelmorden weder Zweck noch Resultat, indem der Ring in den allermeisten Fällen aus Schussdistanz nicht sichtbar ist, weshalb man niemandem den Auftrag geben kann, gezeichnete Vögel zu erlegen; der Aufruf bezieht sich nur darauf, von *zufällig* erlegten Ringvögeln Kunde zu geben. Tatsache ist jedenfalls, dass der grösste Teil der Erleger gezeichneter Vögel von dem Vogelzugsversuche gar nichts wusste, weshalb dieselben auch nicht im Interesse desselben wirken konnten. Ich möchte disbezüglich nur auf die ergötzlichen Geschichten verweisen, welche französische Blätter über gezeichnete Lachmöven aufzischten. (V. THIENEMANN: VII. Jahresbericht d. Vogelwarte Rossitten.) Unter solchen Umständen kann ein im Namen des Vogel-schutzes gegen den Vogelzugsversuch gerichteter Angriff nur als ein Irrtum bezeichnet werden. Andererseits muss auch das in Betracht gezogen werden, dass ein jedes grössere Museum, dessen Vogelsammlung jährlich nur durch so viele Exemplare bereichert würde, als Ringvögel erbeutet werden, unbedingt als im Sinken begriffen, getadelt würde, mit anderen Worten heisst das so viel, dass, wenn es bei den Systematikern ein Verdienst ist, die Vögel der Wissenschaft zu opfern, so darf die minimale Vogelmenge, welche im Dienste der Wissenschaft hauptsächlich durch den Zufall und durch das allgemeine Vogelmorden und nicht infolge der Markierungsversuche vernichtet wird, der biologischen Forschung ebenfalls nicht als Versündigung gegen den Vogelschutz angeschrieben werden.

Ezek után röviden vázolom azt a munkát, a melyet a M. O. K. az 1908. év folyamán ezen a téren kifejtett.

Kérésünkre Dr. THIENEMANN J., a rossitteni madármegfigyelő állomás vezetője, a legnagyobb készséggel küldött néhány mintagyűrűt. Minthogy ezek lezárási szerkezete igen czélszerű, azért a M. O. K. is elfogadta ezt a mintát, és ötféle nagyságban minden tekintetben hasonló rendszerű és lecsiszolt szélű gyűrűket készítettett egy budapesti fémárúgyárban.

Ezek a gyűrűk a következők:

1. „*Fecskegyűrű*“. Szélessége és átmérője 3 mm., külső oldalán „*Budapest*“ fölírat, belső oldalán a folyószám. Súlyja 0.059 gr.

2. „*Sirálygyűrű*“. Szélessége és átmérője 6 mm. Külső oldalán „*Ornith. K. Budapest*“ és a folyószám. Súlyja 0.322.

3. „*Récegyűrű*“. Szélessége 7 mm., átmérője 8 mm. Külső oldalán „*Ornith. Központ Budapest*“ fölírat és a folyószám. Súlyja 0.461 gr.

4. „*Gémgyűrű*“. Szélessége és átmérője 12 mm. Külső oldalán van a folyószám és „*Ornith. Központ Budapest Hungaria*“ fölírat. Súlyja 1.251 gr.

5. „*Gólyagyűrű*“. Szélessége és átmérője 16 mm., a fölírat ugyanaz, mint a gémgyűrűn. Súlyja 2.159 gr.

A kísérleteknek minél szélesebb körben való megismertetése czéljából a napisajtóban, vadászati, erdészeti, gazdasági, tanügyi és természettudományi lapokban idevonatkozó közlemények lettek közzétéve. A czél egyrészt az volt, hogy az esetleg kézrekerülő gyűrűk lehetőleg el ne kallódjanak. másrészt pedig az, hogy a madarak jelölése minél szélesebb körben elterjedjen. Ezenkívül az intézet német, angol, francia, olasz és spanyol nyelvű fölhívásokat osztott szét a cs. és k. közös konzulátusi hivatalok, tudományos intézetek és természettudományokkal foglalkozó magánemberek között — különösen a hazánktól délre eső vidékeken — hogy a kísérletek sikere a lehetőségig biztosítva legyen. Kellems köteleiséget teljesítenek, a midőn *Reiser Othmár* úrnak hálás köszönetet mondok azért a szíveségért, hogy nagy összeköttetései

Es mag nun die kurze Skizzierung derjenigen Arbeit folgen, welche die U. O. C. im Laufe des Jahres 1908 auf diesem Gebiete durchführte.

Auf unser Ansuchen sandte uns Dr. J. THIENEMANN, Leiter der Vogelwarte Rositten, bereitwilligst einige Ringe als Muster. Indem sich der Verschluss derselben als sehr zweckmässig erwies akzeptierte die U. O. C. dieses Muster und liess in einer Metallwarenfabrik zu Budapest diesen in jeder Beziehung gleichende Ringe mit abgerundeten Kanten in fünf Grössen herstellen.

Diese fünf Ring-Arten sind folgende:

1. „*Schwalbenring*.“ Breite und Durchmesser 3 mm; auf der Aussenseite ist „*Budapest*“, auf der Innenseite die laufende Nummer eingraviert. Gewicht 0.059 gr.

2. „*Mövenring*.“ Breite und Durchmesser 6 mm. Auf der Aussenseite die Gravierung „*Ornith. K. Budapest*“ und die laufende Nummer. Gewicht 0.322 gr.

3. „*Entenring*.“ Breite 7, Durchmesser 8 mm. Auf der Aussenseite ist „*Ornith. Központ Budapest*“ und die laufende Nummer eingraviert. Gewicht 0.461 gr.

4. „*Reiherring*.“ Breite und Durchmesser 12 mm. Auf der Aussenseite ist die Gravierung „*Ornith. Központ Budapest Hungaria*“ und die laufende Nummer. Gewicht 1.251 gr.

5. „*Storchring*.“ Breite und Durchmesser 16 mm; die Aufschrift dieselbe, wie auf dem Reiherring. Gewicht 2.159 gr.

Um die Versuche in den weitesten Kreisen bekannt zu machen, wurden in der Tagespresse, in jagdlichen, forstlichen, ökonomischen, pädagogischen und naturwissenschaftlichen Fachblättern diesbezügliche Publikationen veröffentlicht. Der Zweck war einerseits vorzubeugen, damit die Ringe eventuell erbeuteter gezeichneter Vögel nicht in Verlust geraten, andererseits um das Markieren der Vögel in je weiteren Kreisen zu ermöglichen. Ausserdem wurden in deutscher, englischer, französischer, italienischer und spanischer Sprache geschriebene Aufrufe an die Beamten der k. u. k. gemeinsamen Konsulate, an wissenschaftliche Institute und an naturwissenschaftlich tätige Privatmänner verteilt — besonders in den von Ungarn südlich gelegenen Ländern — um den Erfolg des Versuches nach Möglichkeit zu sichern. Es ist

révén nagyban előremozdította a fölhívásoknak a Balkán-félszigeten való terjesztését. Végül fölirtunk a m. k. posta és távirada igazgatóságához, hogy az oly hiányos címzésű budapesti küldemények, a melyek fölirata a kísérlettel valamelyes vonatkozásban látszik, a M. O. K.-nak kézbesíttessenek. Az igazgatóság a kérésnek helyt is adott.

Megfigyelőink és más érdeklődők kellő tájékoztatása érdekében *jelölési utasítást* adtunk ki, melyben a jelölőket egyúttal figyelmeztettük azokra az adatokra, a melyekre a M. O. K.-nak a kísérlet nyilvántartása érdekében multhatatlanul szüksége van. A következő kérdésekre kértünk választ:

„A megjelölt faj neve?”

„Fióka vagy öreg madár?”

„Hol jelöltetett?”

„Mikor jelöltetett?”

„Milyen fajta gyűrűt kapott? (fecske sirály stb.)“

„Az illető gyűrűfajta hanyadik számú gyűrűjét kapta?”

„Ezeken kívül föltüntetendő az egy és ugyanazon fészekben fölnevelkedett fiókák összetartozása (pl. a 150—153. számú gyűrűkkel megjelölt fiókák egy fészből való)“.

Örömmel és megnyugvással jelenthetjük, hogy a jelölők — egy-kettő kivételével — a kérdésekre kimerítően megfeleltek, úgy hogy az adatokat „*madárjelölési törzskönyvünkbe*“ bevezethettük. Fogadják mindnyájan a M. O. K. köszönetét, hogy ezt a törekvésünket is oly készségesen és annyi ügybuzgalommal támogatták. Fölhívásunkra többen vállalkoztak arra is, hogy télen át *északi költöződöket* (fenyőrigó, csonttollú madár, gatyás ölyv stb.) is fognak jelölni. Nem mulaszthatom el, hogy névszerint is föl ne említsem azokat a megfigyelőinket, a kik a jelölésekben a legtevékenyebben közreműködtek. Ezek: SZEŐTS BÉLA, CERVA FRIGYES, PÓZNER BÓDOG, IFJ. KÜHNEL MÁRTON, SZALAY BÉLA, RÁCZ BÉLA, MÜLLER PÉTER, CSEH KÁROLY.

uns eine angenehme Pflicht Herrn OTHMAR REISER herzlichsten Dank zu sagen, indem er die Verbreitung dieser Aufrufe auf dem Balkan, infolge seiner vielen Verbindungen, in hohem Masse förderte. Schliesslich ging ein Ansuchen an die Direktion des königl. ung. Post- und Telegraphenamtes, damit solche, nach Budapest, jedoch ungenügend adressierte Postsendungen, welche mit den Markierungsversuchen in irgend einem Zusammenhange zu stehen scheinen, der U. O. C. eingehändigt werden, was die Direktion auch bewilligte.

Um unsere Beobachter u. andere Interessenten gehörig orientieren zu können, wurde eine *Markierungs-Instruktion* herausgegeben, in welcher die Markierer hauptsächlich auf jene Daten aufmerksam gemacht wurden, welche die U. O. C. zur Evidenzhaltungd. Versuches unbedingt benötigt. Es wurde auf folgende Fragen Antwort verlangt:

„Welche Vogelart wurde markiert?”

„Alter oder junger Vogel?”

„Ort der Markierung.“

„Zeitpunkt der Markierung.“

„Welche Ringart wurde benützt? (Schwalbenring, Mövenring etc.)“

„Welche Nummer der betreffenden Ringart wurde benützt?”

„Ausserdem ist die Zusammengehörigkeit solcher Jungen anzuführen, welche in einem Neste aufgewachsen sind. (Z. B. die mit den Nummern 150—153 gezeichneten Jungen entstammen einem Neste.)“

Es gereicht uns zur Freude und Beruhigung berichten zu können, dass die Markierer — mit Ausnahme von einem oder zweien — die Fragen erschöpfend beantworteten, so dass wir diese Daten in unser „*Vogelmarkierungs-Grundbuch*“ einführen konnten. Wir sagen hiemit allen Mitwirkenden besten Dank, dass sie auch unsere diesbezüglichen Bestrebungen so bereitwillig und mit so grossem Eifer unterstützten. Auf unser Ansuchen fanden sich mehrere Beobachter auch dazu bereit, die bei uns weilenden *Wintergäste* (Wachholderdrossel, Seidenschwanz, Rauhfussbusard u. s. w.) zu zeichnen. Es darf nicht versäumt werden, diejenigen, welche im Zeichnen der Vögel die grösste Tätigkeit ausübten, auch namentlich zu erwähnen, und zwar die HERRN BÉLA v. SZEŐTS, FRIEDRICH CERVA, FELIX PÓZNER, MARTIN KÜHNEL JUN., BÉLA v. SZALAY, BÉLA v. RÁCZ, PETER MÜLLER und KARL CSEH.

A telepesen fészkelő madarak és főként a gólyafiókák jelölését főként az intézet tisztviselői végezték, minthogy ezeknél aránylag rövid idő alatt is nagyobb mennyiségű fiókát lehet jelölni. A fehér gólyánál ezenkívül még az a szempont is döntött, hogy az ország különböző és egymástól távol eső vidékein történjenek nagyszámú jelölések, számítván arra az eshetőségre, hogy vidékenként különböző az átvonulási területek és téli szállások. Az idén a következő területeken jelöltem gólyafiókákat:

1. Vajszka és Bogyán községekben, Bács-Bodrogh megyében, HIEL LIPÓT közs. jegyző úr szíves közreműködésével.

2. Jánosházán és az alsósági gólyatelepen Vas megyében, a hol SZABÓ GYÖRGY uradalmi főerdész úr vendége voltam.

3. Amacz, Hirip, Batiz és Egri községekben, Szatmár megyében, a hol LÉBER ANTAL úr, Szatmárnémeti városa főerdésze volt szíves a jelölést a leg gondosabban előkészíteni.

4. Apácza, Nagyajta, Bölön, Szászmagyarós, Veresmart, Földvár és Hidvég oltmenti községekben, Brassó és Háromszék megyében, a hol TOMPA KÁLMÁN és BORBÁTH GERŐ m. k. főerdész urak voltak oly szívesek arról gondoskodni, hogy a jelöléseket minél rövidebb idő alatt elvégezhessem.

5. Szentmargita pusztán, Szabolcs megyében, a hol LUKÁCS GYULA káptalani intéző úr vendége voltam.

Dankasírályokat a velencei tó nagy sirálytelepén MESZLENY PÁL nagybirtokos úr szíves engedélyével és közreműködésével jelöltünk CSÖRGEY TITUS barátommal.

Gémekeket az Obedszka barában — Kupinovo mellett, Szerém megyében — levő híres gémelepen jelöltem. A belépési engedélyt DR. SZLÁVY KORNÉL barátom közvetítésével NYITRAY AURÉL úrnak köszönöm.

Fogadják mindnyájan, a kik az ügy érdekében közreműködtek, a M.O.K. hálás köszönetét.

Az eddig beérkezett jelentések alapján összesen 27 faj 1064 példányban lett megjelölve. Ezek a következők:

Das Markieren der in Kolonien brütenden Vögel, sowie der jungen Störche, wurde hauptsächlich von den Beamten des Instituts bewerkstelligt, indem bei diesen Arten auch in verhältnismässig kurzer Zeit eine grössere Anzahl von Jungen gezeichnet werden kann. Bei dem weissen Störche wurde auch noch der Standpunkt geltend gemacht, dass in verschiedenen und von einander entfernt liegenden Gegenden des Landes in grösserer Anzahl durchgeführte Markierungen stattzufinden haben, da man mit der Möglichkeit rechnen musste, dass die Störche der einzelnen Gebiete verschiedene Durchzugsgebiete und Winterquartiere frequentieren können. Heuer wurden in folgenden Gegenden Störche gezeichnet:

1. In den Gemeinden Vajszka und Bogyán, Kom. Bács-Bodrog, mit freundlicher Mitwirkung des Herrn Gemeinde-Notärs LEOPOLD HIEL.

2. In Jánosháza und in der Storchkolonie von Alsóság, Kom. Vas, wo ich als Gast des herrschaftl. Oberförsters, Herrn GEORG V. SZABÓ weilte.

3. In den Gemeinden Amacz, Hirip, Batiz und Egri, Komitat Szatmár, wo der Oberförster der Stadt Szatmárnémeti, Herr ANTON LÉBER so gütig war, die Sache auf das sorgfältigste vorzubereiten.

4. In den längs des Oltflusses gelegenen Gemeinden Apácza, Nagyajta, Bölön, Szászmagyarós, Veresmart, Földvár und Hidvég, Kom. Brassó und Háromszék, wo die Herren k. u. Oberförster KOLOMAN TOMPA und GREGORIAN V. BORBÁTH freundlichst dafür sorgten, dass ich die Markierungen in der kürzesten Zeit bewerkstelligen konnte.

5. Auf der Szentmargita-Pusztta, Komitat Szabolcs, wo ich Gast des bistümlichen Gutsverwalters, Herrn JULIUS V. LUKÁCS war.

Lachmöven markierten mein Amtskollege TITUS CSÖRGEY und ich mit gütiger Erlaubnis und Mitwirkung des Herrn Grossgrundbesitzers PAUL V. MESZLENY in der grossen Mövenkolonie des Sees von Velence.

Reiher markierte ich in der berühmten Reiherkolonie der Obedszka-Bara bei Kupinovo, im Kom. Szerém. Die Erlaubnis verdanke ich mit Vermittlung meines Freundes DR. KORNÉL V. SZLÁVY dem Herrn AURELIUS V. NYITRAY.

Empfangen alle, welche im Interesse des Erfolges mitwirkten, den herzlichsten Dank der U.O.C.

Laut den bisher eingelaufenen Berichten wurden insgesamt 27 Arten in 1064 Exemplaren gezeichnet. Es sind dies folgenden:

Chelidonaria urbica (L.)	90
Oriolus oriolus (L.)	3
Jynx torquilla L.	9
Hirundo rustica L.	381
Upupa epops L.	1
Sylvia atricapilla (L.)	1
Ruticilla phoenicura (L.)	6
Turdus musicus L.	4
Alauda arvensis L.	1
Lanius collurio L.	6
Serinus serinus (L.)	3
Hydrochelidon nigra (L.)	3
Coturnix coturnix (L.)	4
Limosa limosa (L.)	1

Charadrius dubius Scop.	1
Vanellus vanellus (L.)	6
Larus ridibundus L.	110
Fuligula ferina (L.)	1
Phalacrocorax pygmaeus (PALL.)	1
Plegadis falcinellus (L.)	1
Platalea leucorodia L.	9
Nycticorax nycticorax (L.)	15
Ardea garzetta L.	2
„ cinerea L.	10
„ ralloides Scop.	43
Ciconia nigra (L.)	1
„ ciconia (L.)	351
Összesen — Zusammen .	1064

Ezek közül eddig a következőkről kaptunk hírt.

Fehér gólyák.

1. Az 503. számú gólyagyűrűvel 1908 június 17-én Cerva Frigyes-től Felsőpezsér pusztán (Pest m.) megjelölt gólyafiókát Lőrincz Sándor 1908 augusztus 4-én elevenen fogta meg Gyón községben, hat kilométernyire északkeleti irányban a fészektől. Az értesítést, mely a „Központi“ szállodának volt címezve, dr. Lendl Adolf úrnak köszönjük.

2. A 15. számú gólyagyűrűvel 1908 június 18-án Ürbő pusztán, Fazekas László tanyáján (Pest m.) Cerva Frigyes-től megjelölt gólyafiókát holtan találták 1908 szept. 25-én a Gruža patak völgyében Vitojevci falu mellett, Kragujevac járásban, Szerbiában, körülbelül 400 kilométernyire délkelet-déli irányban. Az értesítést dr. Trojanovič Szima úrnak, a belgrádi néprajzi múzeum igazgatójának köszönjük.

Tudakozódásomra Fazekas László gazdától azt az értesítést nyertem, hogy a fiatal gólyák valamennyien egészséges jól kifejlett példányok voltak s aug. 20 körül távoztak el a fészek tájáról.

Kanalségm.

A 136. számú gémgyűrűvel 1908 jun. 28-án az Obedszka-barában tőlem megjelölt kanalségm-fiókát 1908 aug. 20-án lőtte le Valkai Illés földmives Kopácson, Baranya megyében, Bélye mellett, a Zsadány nevű rétségen 125

Bisher langten über folgende Arten Berichte ein:

Weisse Störche.

1. Der am 17. Juni 1908 von Friedrich Cerva mit dem Storchringe Nr. 503 auf der Puszta Felsőpezsér (Komitat Pest) beringte junge Storch wurde am 4. August 1908 in der Gemeinde Gyón (Komitat Pest) 6 Kilometer nordöstlich vom Neste, von Alexander Lőrincz lebendig gefangen. Den Bericht, welcher an das Hotel „Central“ gerichtet war, verdanken wir Herrn Dr. Adolf Lendl.

2 Der am 18. Juni 1908 von Friedrich Cerva auf der Puszta Ürbő, im Meierhofe von Ladislaus Fazekas (Kom. Pest) mit dem Storchringe Nr. 15 beringte junge Storch wurde am 25. September 1908 im Tale des Gružabaches, nahe dem Dorfe Vitojevci, Kreis Kragujevac in Serbien, in ungefähr 400 Kilometer Entfernung südwestlich vom Geburtsorte tot aufgefunden. Den Bericht verdanken wir Herrn Dr. Sima Trojanovič, Direktor des ethnographischen Museums in Belgrad.

Auf meine Erkundigung erhielt ich vom Landwirte Ladislaus Fazekas die Nachricht, dass sämtliche Jungen gut entwickelte, gesunde Vögel waren, welche beiläufig am 20. August aus der Umgebung des Nestes verschwanden.

Löffelreiher.

Das am 28. Juni 1908 in der Obedszka-Bara mit dem Reiherringe Nr. 136 von mir gezeichnete Löffelreiherjunge, wurde am 20. August 1908 im Riede Zsadány, Gemeinde Kopács bei Bélye (Kom. Baranya) 125 Kilo-

kilométernyire északnyugatra a születési helytől. A gyűrűt a madár lábával együtt beküldte a M. O. K.-nak. Ezenkívül SZALAY ANTAL, kopácsi ev. ref. lelkész úr is adott hirt az esetről. A keletről nyugatfelé húzó madár esti lesen lett elejtve. A gyűrűn némi rozsdafuttatás látható.

Bakcsó.

A 22-es számú gémgyűrűvel 1908 június 28-án az Obedszka-barában tőlem megjelölt bakcsófiókát 1908 okt. 2-án ejtette el CHRISTODULOS ANDRIST úr St. Mathieuben, Korfu szigetén, Görögországban, 580 kilométernyire déli irányban. A gyűrűt a lábbal együtt beküldte a M. O. K.-nak. A gyűrű erősen megbarnult.

Üstökösgémek.

1. A 6-os számú réczgyűrűvel 1908 jún. 28-án az Obedszka-barában tőlem megjelölt üstökösgém-fiókát FISTYA ISTVÁN földműves ejtette el 1908 szept. 7-én Perlaszon Torontál-megyében 60 kilométernyire északkeleti irányban. A gyűrűt, a mely egészen megbarnult, beküldte a M. O. K.-nak.

2. A 11-es számú réczgyűrűvel 1908 jún. 28-án az Obedszka barában tőlem megjelölt fiókát FRANČEVIČ JÓZSEF úr ejtette el 1908 szept. 2-án Fort Opusban a Narenta torkolatánál, Dalmáciában körülbelül 280 kilométernyire délnyugati irányban. Az erősen megbarnult gyűrűt a lábbal együtt beküldte a M. O. K.-nak.

Dankasírályok.

A 682-es számú sirálygyűrűvel 1908 jún. 19-én a velencei tavon tőlem megjelölt fiókát BONÓ JESŐ úr ejtette el 1908 aug. 16-án Portogruaro-ban, a velencei tartományban, Olaszországban, 450 kilométernyire nyugat-délnyugati irányban. Az értesítést MARTORELLI G. tanár úrnak köszönjük, a ki egyúttal a megbarnult gyűrűt és a madár lábát is beküldte a M. O. K.-nak.

A 788-as számú sirálygyűrűvel 1908 június 19-én CSÖRGEY TITUSZ-tól megjelölt fiókát NATALE LUIGI úr ejtette el 1908 decz. 2-án Volta di Corvo vidékén, a Volturno folyó mentén Olaszországban, Caserta közelében,

meter nordwestlich von seinem Geburtsorte von dem Landwirte ELIAS VALKAI erlegt. Fuss und Ring übersandte er der U. O. C. Ausserdem berichtete auch ANTON V. SZALAY, ref. Pfarrer in Kopács, über diesen Fall. Der von Ost nach West ziehende Vogel wurde auf dem abendlichen Anstande erlegt. Der Ring zeigt einen schwachen Rostanflug.

Nachtreiher.

Das am 28. Juni 1908 in der Obedszka-Bara mit dem Reiherringe Nr. 22 von mir gezeichnete Nachtreiherjunge wurde am 2. Oktober 1908 in St. Mathieu, Insel Korfu, Griechenland, ungefähr 580 Kilometer südlich vom Geburtsorte von Herrn CHRISTODULOS ANDRIST erlegt. Fuss und Ring sandte er an die U. O. C. Ring mit starkem Rostanfluge.

Schopfreiher.

1. Das am 28. Juni 1908 in der Obedszka-Bara mit dem Entenringe Nr. 6 von mir markierte Schopfreiherjunge wurde am 7. Sept. 1908 in Perlasz. Kom. Torontál, 60 Kilometer nordöstlich vom Geburtsorte von dem Landwirte STEFAN FISTYA erlegt. Den Ring, welcher starken Rostanflug zeigt, übersandte er der U. O. C.

2. Das am 28. Juni 1908 in der Obedszka-Bara mit dem Entenring Nr. 11 von mir gezeichnete Schopfreiherjunge erlegte am 2. September 1908 JOSEF FRANČEVIČ in Fort Opus, Dalmatic, in der Mündung der Narenta, ungefähr 280 Kilometer in südwestlicher Richtung vom Geburtsorte entfernt. Den stark gebräunten Ring übersandte er samt dem Fusse an die U. O. C.

Lachmöven.

Das am 19. Juni 1908 im See von Velenze mit dem Mövenringe Nr. 682 von mir gezeichnete Lachmövenjunge erlegte am 16. August 1908 EUGEN BONO in Portogruaro, Provinz Venedig, Italien, 450 Kilometer westsüdwestlich vom Geburtsorte entfernt. Die Nachricht verdanken wir Herrn Professor G. MARTORELLI, der den stark gebräunten Ring, wie auch den Fuss des Vogels an die U. O. C. einsandte.

Das am 19. Juni 1908 im See von Velenze mit dem Mövenringe Nr. 788 von TITUS CSÖRGEY gezeichnete Lachmövenjunge erlegte am 2. Dezember 1908 Herr LUIGI NATALE in der Gegend von Volta di Corvo am Volturno-Flusse, nahe bei Caserta in Italien, ca. 900 Kilometer südwestlich vom Geburtsorte entfernt.

körülbelül 900 kilométernyire délnyugati irányban.

A fenti adatokhoz következtetéseket fűzni még korai volna. Oly csekély még az anyag, hogy annak alapján nem bocsátkozhatunk az egyes fajok vonulásának részletesebb és a külföldi eredmények alapján való összehasonlító tárgyalásába. Egy dolog azonban már most is látható. DR THIENEMANN és MORTENSEN K. azt tapasztalták, hogy egy bizonyos évben megjelölt madarakból a legtöbbet ugyanannak az évnek az őszén kapják vissza; a rákövetkező tavaszon is jut még belőlük néhány példány, ellenben ritkaságszámba megy az olyan madár, a mely több évig viselte a gyűrűt. Ha ez a tapasztalat nálunk is beigazolódik — a mi valószínű, mert a tapasztalatlan fiókákat lehet legkönnyebben kézrekeríteni — akkor eredményeink messze elmaradnak THIENEMANN-éi mögött, mert eddigelé a megjelölt madaraknak csak 0,7 százalékaról kaptunk hírt, holott THIENEMANN a legtöbb esetben eléri az 5 százalékot. Ez a kedvezőtlennek ígérkező eredmény természetesen csak arra ösztönözi a M. O. K.-ot, hogy a jövőben még nagyobb mértékben folytassa a jelöléseket, hogy ezek mennyisége révén a csekély százalékarányt ellensúlyozza.

Fogadják mindnyájan, a kik a fenti adatok megszerzésében közreműködni sziveskedtek, az intézet hálás köszönetét avval a kérés-sel, hogy az intézet idevágó törekvéseit a jövőben is támogatni kegyeskedjenek.

M. O. K.

Es wäre noch verfrüht, wollten wir aus den obigen Daten Schlussfolgerungen ziehen. Das Material ist noch so gering, dass man sich auf Grund dessen noch nicht in eine eingehendere und mit den Resultaten des Auslandes vergleichende Darstellung des Zuges der einzelnen Arten einlassen kann. Eine Sache ist jedoch schon jetzt ersichtlich. DR. J. THIENEMANN und CHR. MORTENSEN machten die Erfahrung, dass sie von den in einem gewissen Jahre gezeichneten Vögeln die meisten im Herbste desselben Jahres zurückerhielten; im Frühjahr des folgenden Jahres kamen ebenfalls noch einige Exemplare in ihren Besitz und ist es eine ziemliche Seltenheit einen solchen Vogel zu erhalten, welcher den Ring längere Zeit hindurch trug. Wenn sich diese Erfahrung auch bei uns bewahrheitet — was

wahrscheinlich ist, indem die unerfahrenen Jungen am leichtesten erbeutet werden — so bleiben unsere Resultate weit gegen diejenigen von THIENEMANN zurück, indem wir bisher erst über 0,7 Prozent unserer gezeichneten Vögel Nachricht erhielten, während THIENEMANN in den meisten

Fällen über 5 Prozent erreichte. Dieses Resultat, welches ziemlich ungünstig zu werden verspricht, spornt die U. O. C. natürlich nur dazu an, in der Zukunft die Markierungen in erhöhtem Masse durchzuführen, um durch deren Menge den un-

günstigen Prozentsatz zu kompensieren.

Empfangen alle diejenigen Herren, welche bei dem Erreichen der obigen Daten gütigst mitwirkten, unseren herzlichsten Dank, mit der ergebenen Bitte, die diesbezüglichen Bestrebungen unseres Institutes auch zukünftig gütigst unterstützen zu wollen.

U. O. C.

12. ábra. Kanalasgém lába a gyűrűvel.
Fig. 12. Beringter Fuss des Löffelreiher's.